

OCENJUJEMO

Gledališče

Ingmar Bergman: Pogovori na štiri oči

Mestno gledališče ljubljansko

★★★★

Predstava *Pogovori na štiri oči*, ki je nastala po predlogi istoimenskega tretjega (in zadnjega) dela Bergmanove trilogije, pred gledalci razgrne tesnobno stisko, čustveni primež Bergmanove matere Karin Åkerblom, ki jo v romanu poimenuje Ana. Kakor v romanu *Pogovor na štiri oči* tudi dogajanje v predstavi poteka učinkovito fragmentarno, razdrobljeno (kot bi se ga, morda, Ana spominjala čez leta); v prizorih se menjujejo preteklost, sedanjost in prihodnost, pa tudi »oči«, skozi katere je zgodba podana, se pravi fokalizacija.

Četudi je zgodba skrajno osebna, intimna (Ana se sooča s svojo nezvestobo možu Henriku in ljubeznijo do drugega moškega, pastora Tomasa), je ne pripoveduje le Ana, temveč tudi osebe iz njene okolice. S tem se v predstavi učinkovito vzpostavlja občutek, da nezvestoba ni le nekaj intimnega, temveč je vselej tudi v odnosu do družbe ali vsaj do bližnjega, kar je zlasti smiselno, če upoštevamo Bergmanov kompleksni odnos do družine, religije in zakona.

Vendar se hkrati ustvarjalci na tem mestu učinkovito izognejo pretiranemu vnosu faktorja družbe/okolice, ta je le implicitno prisotna. Tako predstava nikdar ne zapade v »razčiščevanje« takratnih družbenih norm, kar se pogosto sprevrže v moraliziranje in/ali prisilno aktualizacijo. Namesto tega privzame obstoječa razmerja v strogi protestantski družbi za predpostavljene mehanizem, ki ni nikoli odsoten, a vendar ostaja dovolj v ozadju, da je predstava predvsem skrajno intimna, kar ji – tako glede na ton kot način pripovedi – vsekakor ustreza. Intimnost je učinkovito podana

tudi skozi odlično zastavljeno scenografijo (in luč); kosi pohištva ležijo po odru, prekriti z rjuhami, in se počasi razkrivajo; tako se na enem odru vzpostavljajo različni kraji, prizori in časi, ampak zaradi načina postavitve (med pohištvom ni pregrad) prostor in kraj vseeno delujeta enotna, kakor da bi se vse uprizorjeno dogajalo v glavi ene osebe: Ane ali morda Ingmarja? Podobno daje luč v predstavi občutek, da se postopoma razsvetlujejo različni spomini, prizori, ki se med seboj izmenjujejo po notranji, asociativni logiki, ne nujno v kronološkem zaporedju ali po pomembnosti.

Anina zgodba je podana tako, da so nenadoma ona in vsi okoli nje zares človeški in razgaljeni s svojimi tesnobami, stiskami, agresijo in žalostjo vred. Ravno skozi to razgaljenost vstopa tisto, kar je hkrati najbolj obče in subjektivno: čustva, notranji zidovi in omejitve, ki so v zapletenem, kompleksnem odnosu z občutji soljudi in družbe. V tem oziru dobro funkcionira govor v tretji osebi, ki prinaša potrebno distančnost, hkrati pa priklicuje nekatere Bergmanove snemalne tehnike, s čimer je distanca, na neki način, zopet bližina.

Skladno s koncizno scenografijo in lučjo je natančna in domišljena tudi režija predstave, ki deluje kot organska, homogena celota. Na tem mestu je zagotovo smiselno omeniti tudi odlično dramaturgijo (Zala Dobovšek), kajti redko se zgodi, da v kaki predstavi niti ena sama beseda ni odveč (ali premalo); v primeru *Pogovorov na štiri oči* se je zgodilo natanko to.

Eдино, kar pri predstavi zmoti, je to, da se zdi nekoliko bežeča, nekako spolzi med prsti in po poklonu se zazdi predvsem kot lep čuten doživljaj, ki pa nekako mine skupaj z aplavzom.

Pod črto je mogoče reči, da gre za očarljivo, natančno odrsko delo s prelepo atmosfero, ki opozarja na pomen intime; in ali ni, konec koncev, tudi intimno doživetje nekaj izmuzljivega? **ANJA RADALJAC**